

УДК 332.1

Свистун К.О. *,
аспірант,

Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Постановка проблеми. В Україні існують значні диспропорції та відмінності в розвитку регіонів, у поєднанні з дуже незадовільними, в порівнянні з європейськими країнами, рівнем і якістю життя. Тривала історія нераціонального природокористування призвела до руйнування екосистем і забруднення довкілля. Така ситуація створює необхідність в розробленні організаційно-економічного механізму (ОЕМ) сталого розвитку взаємодії, або співпраці, між владою, підприємствами і громадянським суспільством з метою розв'язання багаторічних проблем економіки, довкілля та людського розвитку в межах України та її регіонів, що має відбуватись у взаємозв'язку з процесами децентралізації і реформою державного управління, включених Указом Президента України Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» до числа десяти першочергових реформ і програм сучасності [14], та Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 р. (ДСРР), яка визначає принцип сталого розвитку як «...забезпечення невиснажливого, ощадного та ефективного використання енергетичних, матеріальних, природних та інших ресурсів для задоволення потреб нинішнього покоління з урахуванням інтересів майбутніх поколінь...» [13].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню поняття «механізм», його теоретико-методологічному обґрунтуванню і популяризації в сучасних економічних умовах присвятили свої праці такі іноземні вчені: К. Маркс [9], Ш. Піст [18], М. Вебер [6], Л. Гурвіц, С. Ізмалков [5] та інші. Серед українських вчених дослідженням сутності і різновидів механізмів займалися: О. Ю. Амосов [2] розглядав механізми державного регулювання економічного розвитку; І. М. Вахович [3] – ОЕМ

* Наук. керівник: Ватченко О.Б. – к.е.н., доцент

формування та реалізації стратегії розвитку регіону; М.Г.Грещак [4] досліджував внутрішній економічний механізм підприємства; Є. О. Коваленко [6] обґрунтував OEM євроінтеграційної політики України та напрями його впровадження в життя; О. М. Ковалюк [7] досліджував фінансовий механізм організації економіки України; Т. Ю. Коритько [8] визначила проблеми формування OEM сталого розвитку регіону; Т. О. Мороз [11] розглядала OEM сталого розвитку сільських територій і запропонувала структуру цього механізму; В. М. Поленчук [12] досліджував економічний механізм розвитку підприємств в історичному контексті; Л. Г. Саркісян [15] обґрунтувала механізм регулювання сталого еколого-економічного розвитку регіону; М. І. Стегней [16] розглядав основи механізму екологічно сталого розвитку сільських територій; А. Чаленко вивчав проблеми невизначеності поняття механізму в економічних дослідженнях [20].

Виявлено нестачу досліджень з питань, що стосуються забезпечення єдності трискладової концепції сталого розвитку OEM в межах регіону, створення ціннісної системи взаємовідносин між людьми з метою реалізації засад сталого розвитку, та відповідності механізмів сталого розвитку регіону до чинного законодавства і ДСРР. Так, розробленням організаційно-економічного механізму сталого розвитку регіону займалися Т. Ю. Коритько і Л. Г. Саркісян, але швидкоплинність, з якою в Україні змінюється законодавство зі сталого розвитку, і важливість дотримання вченими засад трискладового сталого розвитку, створюють потребу в детальному перегляді та аналізі їхніх та інших праць, створюючи додаткове підґрунтя для обраного дослідження.

Постановка завдання. Мета статті – дослідження способів тлумачення поняття механізму і його застосування в економічній науці, аналіз різних організаційно-економічних механізмів, з виділенням його інструментів впливу, суб'єктної та об'єктної складової та цільового спрямування його роботи, встановлення відповідності організаційно-економічних механізмів єдиній трискладовій концепції сталого розвитку, і власне формулювання визначення організаційно-економічного механізму сталого розвитку регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття механізму прийшло в сучасні мови від грецького «μηχανή»; *teschalé*», дослівно – «машина», до економічних наук воно потрапило з кінематики, або науки про рух. Тому, механізм вживається у вузькому технічному смислі як «пристрій (сукупність рухомих ланок або деталей), що передає чи перетворює (відтворює) рух», або в переносному смислі, як «сукупність проміжних станів або процесів будь-яких явищ» [10, с. 103]. Сучасний тлумачний словник української мови надає три значення, які можуть застосовуватись до механізму: 1. Пристрій, що передає або перетворює рух. 2. В переносному смислі: внутрішня будова, система чогось. 3. Сукупність станів і процесів, з яких складається певне фізичне, хімічне та інше явище [17, с. 474].

Треба визнати, що такий поділ є точнішим, але так само передбачає розуміння під механізмом технічного, вузькоспеціалізованого значення (перше по списку), і широкого, в переносному смислі, значення в різних сферах наукової та трудової діяльності (друге і третє значення по списку вище).

Є. О. Коваленко відзначає тісний зв'язок між поняттями «механізм» і «технологія», посилаючись на американського економіста Джона Гелбрейта, який визначав технологію як «систематизоване (системне) застосування знання для вирішення практичних завдань» [6, с. 185-186]. Загалом, поняття технології трактують, як 1) сукупність методів обробки, виготовлення, зміни властивостей сировини і матеріалів у процесі виробництва; 2) науку про способи впливу на сировину і матеріали за допомогою відповідних засобів виробництва (знарядь праці) [1, с. 599]. Отже, точки перетину смислів цих понять стосуються процесів перетворення руху, станів та явищ, і змін властивостей матеріалів під час виробництва.

Вперше німецький економіст Карл Маркс застосовував термін «механізм» для характеристики процесів функціонування капіталістичної виробничої системи [9]. Інший німецький економіст та соціолог Макс Вебер застосовував поняття «механізм» як інтерпретацію соціальної дії, найважливіший атрибут якої – орієнтація на інших, що передбачає взаємне очікування відповідної поведінки всіх, хто приймає участь у соціальних відносинах [6, с. 185].

Французький економіст Шарль Ріст ввів у науковий обіг поняття «економічні механізми», але запропонована ним концепція їх дослідження не передбачала чіткого розмежування між економічними механізмами та інститутами, в межах яких реалізується дія цих механізмів [18, с. 91].

Протягом 1960-1980 рр. економісти країн соціалістичного табору використовували в своїх роботах поняття господарського (економічного) механізму як рушійної сили функціонуючої системи, і пробували реформувати існуючі тоді організаційно-господарські форми, що прийшли у глибинну суперечність з можливостями економічного зростання [12, с. 190].

Сучасну концепцію механізму заснував американський економіст Л. Гурвіц (Leonid Hurwicz) – основоположник теорії проектування механізмів, і зокрема децентралізованих ринкових механізмів [5, с. 6]. За здійснену працю, він і його наступники Р. Майерсон (Roger Myerson) та Е. Маскін (Eric Maskin) були нагороджені в 2007 р. Нобелівською премією з економіки «за закладання основ теорії проектування механізмів» (оригінал: «for having laid the foundations of mechanism design theory») [19].

З метою формування OEM сталого розвитку регіону, проаналізуємо найбільш поширені визначення механізмів та різних OEM в працях економістів, та виокремимо в них основні інструменти впливу – змістову частину, об'єктну і суб'єктні складові, та цільове спрямування механізму, або його мету.

Підкреслюють організаційну та економічну компоненту механізму в своїх визначеннях О. Ю. Амосов, М. Г. Грещак, О. М. Ковалюк, Є. О. Коваленко, і надають характеристику інструментам механізму – його змістової частини, як певної сукупності: «форм і методів впливу...» (О. Ю. Амосов) [2]; «економічних методів і важелів, організаційної структури управління, форм і методів впливу...» (М. Г. Грещак) [4]; «всіх можливих практичних заходів, засобів та важелів організаційного й економічного характеру, відповідних структур та регуляторів, методів управління, управлінських рішень...» (Є. О. Коваленко) [6, с. 187]; «системи форм, методів, важелів, інструментів...» (О. М. Ковалюк) [7].

Аналіз визначень поняття механізму, наведене авторами вище, дозволив встановити таку послідовність об'єктної і суб'єктної складових та цільової спрямованості, або мети функціонування механізму:

- підприємство; суспільні потреби та їх задоволення (М. Г. Грещак);
- виконавча влада та місцеве самоврядування; економічні суб'єкти в усіх сегментах і ланках господарства району та їх реформування і функціонування (О. Ю. Амосов);
- держава; підприємства і нормативне, правове та інформаційне їх забезпечення політикою на мікро- та макрорівні (О. М. Ковалюк);
- держава та заходи євроінтеграційної політики (Є. О. Коваленко).

На ресурсному підході ґрунтується визначення економічного механізму А. Чаленко – це «сукупність ресурсів економічного процесу і способів їх з'єднання» [20]. Дійсно, всі ресурси (фінансові, матеріальні, людські тощо) приймають участь в задоволенні суспільних потреб, забезпечуючи неперервну роботу механізму і його перебування в стані сталості. Натомість, об'єктна і суб'єктна складові та мета функціонування механізму не визначені, і це посилює потребу в формуванні організаційної компоненти у складі OEM сталого розвитку регіону.

Таким чином, вище наведені визначення не мають в собі перспективи сталого розвитку регіону, і частково або повністю втратили свої актуальність та життєздатність в умовах сьогодення. Подальше дослідження доцільно провести на прикладі визначень OEM формування стратегії розвитку І. М. Вахович, OEM сталого розвитку сільських територій Т. О. Мороз, механізму екологічно сталого розвитку сільських територій М. І. Стегней, OEM стійкого розвитку регіону Т. Ю. Коритько і механізму регулювання сталого еколого-економічного розвитку регіону Л. Г. Саркісян, які тематично, так чи інакше, пов'язані з обраним дослідженням.

Інструменти, або змістова частина OEM формування стратегії розвитку визначені І. М. Вахович дещо шаблонно, як «сукупність організаційно-управлінських і економічних методів та інструментів впливу». Автор застосовує поняття соціо-еколого-економічної системи (СЕС), яка вміщує в собі відому тріаду компонентів сталого розвитку – соціальну, екологічну та економічну. Поєднання та комплексна взаємодія їх в межах окремо взятого регіону створює синергійний ефект виграву, що значно перевищує потенційні ефекти від впровадження окремих компонент у розвиток регіону. Цільове спрямування, або мета, механізму – «...забезпечення досягнення стратегічних цілей та завдань» стратегії розвитку [3, с. 4].

З поняття OEM сталого розвитку сільських територій Т. О. Мороз було виокремлено об'єктну складову як «...цілеспрямовану відповідно до стратегії сталого розвитку структурно-функціональну систему...»; змістова частина, або інструменти механізму визначені типово як «...взаємопов'язана сукупність функцій, принципів, методів, важелів та інструментів функціонування сільських територій...». Суб'єктна складова механізму – це «процес раціоналізації», який слід «...організовувати, регулювати і координувати...», і нарешті цільове призначення механізму – «...досягнення та підтримка оптимально необхідного рівня розвитку» [11, с. 14]. Таким чином, автор підкреслила принципи цілеспрямованості та системності щодо реалізації OEM і унаочнила необхідність розроблення OEM згідно з існуючою стратегією сталого розвитку, але суттєвий недолік її визначення у формальній відсутності перспектив майбутнього сталого розвитку сільських територій. Компоненти трискладового сталого розвитку у цьому визначенні не розкриті, хоча очевидна їх наявність в змісті стратегії сталого розвитку і в самій дисертації Т. О. Мороз.

М. І. Стегней визначає механізм екологічно сталого розвитку сільських територій «як сукупність економічних методів...» (змістова частина), котрі є взаємопов'язаними «...на рівні сільської території в єдиний, регульований правовими нормами механізм...». В якості мети механізму, або його цільового спрямування М. І. Стегней ставить «...комплексний еколого-соціо-економічний розвиток» [16, с. 87]. Формально, досліджуваний механізм вміщує в себе лише екологічну компоненту трискладового сталого розвитку, натомість інструменти впливу обмежені тільки економічними методами. Фактично ж М. І. Стегней включив у поняття механізму екологічно сталого розвитку сільських територій розроблену ще І. М. Вахович соціо-еколого-економічну систему сталого розвитку. Слід відзначити, що

регулювання OEM сталого розвитку правовими європейськими і міжнародними нормами справді актуальне в наш час. Однак, М. І. Стегней, як і Т. О. Мороз, розглядають розвиток сільських територій, а питання формування OEM сталого розвитку регіону ними не досліджені.

Т. Ю. Коритько визначає OEM стійкого розвитку регіону як «складну сукупність інструментів і процесів прямої (безпосередньої) та непрямой дії (координації, стимулювання, регулювання)...», що є оригінальною та глибокою системою інструментів впливу. Суб'єктною складовою OEM є «...соціальні й ринкові умови життєдіяльності регіонального співтовариства...», його цільовим призначенням є «...підвищення ефективності регіональної економіки та зростання якості життя населення» [8, с. 27]. Недоліком цього організаційно-економічного механізму стійкого розвитку регіону є недостатня увага автора до екологічної компоненти трискладового сталого розвитку.

Л. Г. Саркісян визначає механізм регулювання сталого еколого-економічного розвитку регіону як «систему методів впливу на розвиток, за допомогою яких органи державної (місцевої) влади, економічні агенти формують засади для збереження і відтворення суспільного та природного капіталів» [15, с. 14]. Об'єктною складовою механізму є органи державної та місцевої влади. Мета, або цільове спрямування механізму полягають в збереженні та відтворенні його суб'єктної складової – суспільного та природного капіталу. Однак, перспектива соціального (людського) розвитку в цьому механізмі подана нечітко, хоч його необхідність та першочерговість є незаперечними.

Зважаючи на виконаний аналіз механізмів та організаційно-економічних механізмів розвитку, і надані до них зауваження, організаційно економічний механізм сталого розвитку регіону слід визначити, як єдність відносин економічно-фінансового, соціального та екологічного напрямів між об'єктною підсистемою у формі органів влади (місцеве самоврядування), та між бізнесом і громадянами регіону, як підсистеми суб'єктної, об'єднаних територією певного регіону, єдиними цінностями і алгоритмом прийняття рішень, що складається з сукупності методів, прийомів, стимулів і важелів мотивування та сприяння реалізації цілей стратегії сталого розвитку, на основі чинної ДСРР та інших нормативно-правових документів.

Висновки з проведеного дослідження. В результаті аналізу теоретико-методологічних основ поняття механізму, розглянуті словникові способи тлумачення та історія вживання механізму іноземними вченими і економістами, а також здійснений огляд досліджень механізмів і організаційно-економічних механізмів вітчизняними економістами. Розглянуті смислові зв'язки понять механізму і технології, шляхом порівняння їх значень з використанням визначень зі словника і з економічної точки зору.

На підставі аналізу різновидів організаційно-економічних механізмів сталого розвитку, розроблених українськими економістами, отримані висновки щодо певного шаблону у визначенні основних інструментів впливу (або змістової частини механізму) як сукупності або системи методів, інструментів, важелів, способів, заходів впливу тощо. Об'єктна складова організаційно-економічних механізмів – державна і місцева влада. Суб'єктною складовою визначені бізнес загалом і громадяни. Цільове спрямування, або мета роботи включає в себе зростання якості життя населення, збереження та відтворення суспільного та природного капіталів, і найбільш повно, комплексний сталий еколого-соціо-економічний розвиток.

Розглянутим економістам властиво недооцінювати соціальну і екологічну складові сталого розвитку організаційно-економічного механізму, та виводити на перший план економічний, еколого-економічний або екологічний розвиток, що є порушенням єдності трискладової концепції сталого розвитку.

Автор визначає організаційно-економічний механізм сталого розвитку регіону у єдності відносин економічно-фінансового, соціального і екологічного напрямів між органами місцевого самоврядування та бізнесом і громадянами, об'єднаних територією певного регіону, єдиними цінностями і алгоритмом прийняття рішень, що складається з системи методів, прийомів, стимулів і важелів мотивування і сприяння реалізації цілей стратегії сталого розвитку, у відповідності до чинної ДСРР, та інших нормативно-правових документів.

З огляду на те, що в статті не були проаналізовані зв'язки між поняттями «механізм», «система» і «регіон», перспективою подальших досліджень за обраною тематикою є встановлення цих зв'язків, визначення поняття регіональної системи в складі організаційно-економічного механізму сталого розвитку регіону, формування принципів функціонування цього механізму, його організаційної структури і алгоритму прийняття рішень.

Бібліографічний список

1. Алексеєнко Л.М. Економічний тлумачний словник: власність, приватизація, ринок цінних паперів (українсько-англійсько-російський) / Л.М. Алексеєнко, В.М. Олексієнко. – Тернопіль : Астон, 2003. – 672 с.

2. Амосов О.Ю. Перетворення механізмів державного регулювання економічного розвитку / О.Ю. Амосов // Державне управління та місцеве самоврядування : [збірник наукових праць] : у 2 ч. / [за заг. ред. Г.І. Мостового, Г.С. Одінцової. – Харків : ХарРІДУ НАДУ, 2001. – Вип. 2. – С. 10-16.
3. Вахович І.М. Організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії розвитку регіону : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.10.01 / І.М. Вахович. – Львів : Інститут регіональних досліджень НАН України, 2001. – 19 с.
4. Грещак М.Г. Внутрішній економічний механізм підприємства : [навч. посібник] / М.Г. Грещак, О.М. Гребешкова, О.С. Коцюба ; [за ред. М.Г. Грещака]. – К. : КНЕУ, 2001. – 228 с.
5. Измалков С. Теория экономических механизмов : (Нобелевская премия по экономике 2007 г.) / С. Измалков, К. Сонин, М. Юдкевич // Вопросы экономики. – 2008. – № 1. – С. 4-26 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.vopreco.ru/rus/redaction.files/1-08.pdf>
6. Коваленко Є.О. Концепція формування організаційно-економічного механізму євроінтеграційної політики України / Є.О. Коваленко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2009. – № 39. – С. 184-203 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_39_16.pdf
7. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики) : [монографія] / О.М. Ковалюк. – Львів : Видавничий центр Львівського національного університету ім. Івана Франка, 2002. – 396 с.
8. Коритько Т.Ю. Формування організаційно-економічного механізму сталого розвитку регіону / Т.Ю. Коритько // Економіка і регіон. – 2012 – № 6. – С. 25-29 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/econrig_2012_6_7.pdf.
9. Лузан Ю.Я. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку агропромислового виробництва України : [монографія] / Ю.Я. Лузан. – К. : ННЦ Ін-т аграр. економіки, 2010. – 470 с.
10. Мала гірнича енциклопедія : у 3 т. / [за ред. В.С. Білецького]. – Донецьк : Донбас, 2007. – Том 2. – 670 с.
11. Мороз Т.О. Організаційно-економічний механізм сталого розвитку сільських територій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 / Т.О. Мороз ; Миколаївський національний аграрний університет. – Миколаїв, 2015. – 23 с.
12. Поленчук В.М. Економічний механізм розвитку підприємств у історичному досвіді ринкових трансформацій / В.М. Поленчук, О.Б. Наумов // Економічні інновації : [зб. наук. праць]. – Одеса : Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2011. – Випуск 45. – С. 189-199 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/67078/27-Polenchuk.pdf>
13. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова КМУ від 6 серпня 2014 р. № 385 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP140385.html
14. Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
15. Саркісян Л.Г. Механізм регулювання сталого еколого-економічного розвитку регіону : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.05 / Л.Г. Саркісян ; ДВНЗ «Придніпр. держ. академія буд-ва та архітектури». – Д., 2014. – 19 с.
16. Стегней М.І. Механізм екологічно сталого розвитку сільських територій: сутність, складові та функції / М.І. Стегней // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. – 2014. - Вип. 7. - Частина 2. – С. 85-89 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_07/76.pdf.
17. Сучасний тлумачний словник української мови: 65000 слів / [За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В.В. Дубчинського]. – Х. : ВД «ШКОЛА», 2006. – 1008 с.
18. Тульчинська С.О. Функціонування організаційно-економічного механізму інноваційного процесу / С.О. Тульчинська // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 1 (6). – С. 89-95 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : old.niss.gov.ua/book/StrPryor/6/13.pdf
19. Офіційний веб-сайт Нобелівської премії [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/economic-sciences/laureates/2007/press.html.
20. Чаленко А. О неопределенности термина «механизм» в экономических исследованиях / А. Чаленко [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://kapital-rus.ru/articles/article/176697>.

References

1. Alekseienco, L.M. and Oleksienko, V.M. (2003), *Ekonomichniy tлумachnyi slovnyk: vlasnist, pryvatyzatsiia, rynok tsinnykh paperiv (ukrainsko-anhliisko-rosiiskyi)* [Economic dictionary: ownership, privatisation, securities market (Ukrainian-English-Russian)], Aston, Ternopil, Ukraine, 672 p.

2. Amosov, O.Yu. (2001), "The transformation of mechanisms of state regulation of economic development", *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia: [zbirnyk naukovykh prats] : v 2 ch.*, KharRIDU NADU, Kharkiv, Ukraine, Iss. 2, pp.10-16.
3. Vakhovych, I.M. (2001), "The organization and economic gear of formation and implementation of a development strategy of locale", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.00.01, Institute for Regional Studies of NAS of Ukraine, Lviv, Ukraine, 19 p.
4. Hreshchak, M.H., Hrebeshkova, O.M. and Kotsiuba, O.S. (2001), *Vnutrishnii ekonomichnyi mekhanizm pidpriemstva* [Internal economic mechanism of enterprise], tutorial, KNEU, Kyiv, Ukraine, 228 p.
5. Izmalkov, S. Sonin, K. and Yudkevich, M. (2008), "The economic mechanism theory: (Nobel Prize for Economics 2007)", *Voprosy ekonomiki*, no. 1, pp. 4-26, available at: <http://www.vopreco.ru/rus/redaction.files/1-08.pdf> (access date June 15, 2016).
6. Kovalenko, Ye.O. (2009), "Conception of the development of organizational-economic mechanism of European integration policy of Ukraine", *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii*, no. 39, pp. 184-203, available at: www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_39_16.pdf (access date June 15, 2016).
7. Kovaliuk, O.M. (2002), *Finansovyi mekhanizm orhanizatsii ekonomiky Ukrainy (problemy teorii i praktyky)* [Financial mechanism of the economy organization of Ukraine (theory and practice)], monograph, Vydavnychiy tsentr Lvivskoho natsionalnoho universytetu im. Ivana Franka, Lviv, Ukraine, 396 p.
8. Korytko, T.Yu. (2012), "Formation of the organizational-economic mechanism of sustainable development of the region", *Ekonomika i rehion*, no. 6, pp. 25-29, available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/econrig_2012_6_7.pdf (access date June 15, 2016).
9. Luzan, Yu.Ya. (2010), *Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm zabezpechennia rozvytku ahropromyslovoho vyrobnytstva Ukrainy* [Organizational-economic mechanism of ensuring the development of agricultural production in Ukraine], monograph, NNTs In-t ahrar. ekonomiky, Kyiv, Ukraine, 470 p.
10. Biletskyi, V.S. (2007), *Mala hirnycha entsyklopediia : u 3 t.* [Concise Mining Encyclopedia: in 3 volumes], Donbas, Donetsk, Ukraine, Vol. 2, 670 p.
11. Moroz, T.O. (2015), "Organizational and economic mechanism of rural areas sustainable development", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.00.03, Mykolayiv State Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine, 23 p.
12. Polenchuk, V.M. and Naumov, O.B. (2011), "The economic mechanism of enterprises in the historical experience of market transformation", *Ekonomichni innovatsii : [zb. nauk. prats]*, Instytut problem rynku ta ekonomiko-ekolohichnykh doslidzhen NAN Ukrainy, Odesa, Ukraine, issue 45, pp. 189-199, available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/67078/27-Polenchuk.pdf> (access date June 15, 2016).
13. Kabinet Ministriv Ukrainy (2014), *Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na period do 2020 roku* [About approval of the State Strategy of regional development until 2020], Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy no. 385 dated 06.08.2014, available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP140385.html (access date June 15, 2016).
14. *Pro stratehiu staloho rozvytku «Ukraina – 2020»* [About the strategy of sustainable development «Ukraine – 2020»], Ukaz Prezydenta Ukrainy no. 5/2015 dated 12.01.2015, available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (access date June 15, 2016).
15. Sarkisian, L.H. (2014), "Mechanism of regional sustainable ecological-economic development regulation", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.00.05, SHEE "Dnieper State Academy of Construction and Architecture", Dnipropetrovsk, Ukraine, 19 p.
16. Stehnei, M.I. (2014), "Mechanism ecologically sustainable development of rural territories: essence, constituents and functions", *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho univertytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, Iss. 7, Part 2, pp. 85-89, available at: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_07/76.pdf (access date June 15, 2016).
17. Dubichynskiyi, V.V. (2006), *Suchasnyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy: 65000 sliv* [Modern Ukrainian dictionary: 65000 words], VD "ShKOLA", Kharkiv, Ukraine, 1008 p.
18. Tulchynska, S.O. (2008), "The functioning of organizational-economic mechanism of innovation process", *Stratehichni priorytety*, no. 1 (6), pp. 89-95, available at: old.niss.gov.ua/book/StrPryor/6/13.pdf (access date June 15, 2016).
19. *Ofitsiyniy veb-sait Nobelivskoi premii* [The Official Web Site of the Nobel Prize], available at: http://nobelprize.org/nobel_prizes/economic-sciences/laureates/2007/press.html (access date June 15, 2016).
20. Chalenko, A. (2010), "About indeterminacy of "mechanism" definition in economic investigations", available at: <http://kapital-rus.ru/articles/article/176697> (access date June 15, 2016).

Свистун К.О. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Мета полягає в аналізі організаційно-економічних механізмів у визначеннях різних економістів та розгляді відповідності цих механізмів ідеї єдності соціо-еколого-економічного сталого розвитку, з наступним авторським визначенням організаційно-економічного механізму сталого розвитку регіону.

Методика дослідження. В дослідженні були використані наступні загальні та спеціальні методи: узагальнення, аналізу та синтезу – при вивченні історії вживання поняття механізму економістами; аналізу, порівняння, індукції та дедукції – в огляді механізмів та організаційно-економічних механізмів на їх відповідність ідеї єдності трискладової концепції сталого розвитку; синтезу і наукової абстракції – у власному визначенні організаційно-економічного механізму сталого розвитку регіону.

Результати. На підставі аналізу поняття механізму у формулюванні різними економістами визначено основні інструменти впливу, або змістову частину механізму – сукупність або система методів, інструментів, важелів тощо; об'єктну складову, представлену державою або органами місцевої влади, і суб'єктну складову, представлену бізнесом та громадянами, а також цільове призначення механізму – забезпечення комплексного сталого розвитку.

Виявлено, що деякі українські економісти не надають достатньої уваги забезпеченню єдності трискладової концепції сталого розвитку, бо визначені ними організаційно-економічні механізми розвитку вміщують тільки одну-дві складові з-поміж соціального, екологічного і економічного розвитку. Ця помилка порушує концепцію сталого розвитку.

Надано власне визначення організаційно-економічного механізму сталого розвитку регіону.

Наукова новизна. Вперше запропоновано розглядати організаційно-економічний механізм сталого розвитку регіону з позиції єдності комплексного соціального, екологічного та економічного розвитку, і в єдності взаємовідносин між владою, бізнесом та громадянами за цими трьома напрямками, на відміну від існуючого, в деяких випадках, розуміння, що механізм сталого розвитку регіону спрямований тільки на екологічний або еколого-економічний розвиток.

Практична значущість. Отримані результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення теоретичної бази існуючого механізму сталого розвитку в Україні, і для подальшого розроблення організаційно-економічного механізму сталого розвитку регіону, згідно до концепції комплексного сталого розвитку і чинного законодавства.

Ключові слова: механізм, технологія, комплексний сталий розвиток, регіон, організаційно-економічний механізм сталого розвитку регіону.

Svystun K.O. THE THEORETICAL BASICS OF ORGANIZATIONAL-ECONOMIC MECHANISM OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE REGION

Purpose is to analyze organizational-economic mechanism's definitions by different economists and to examine the accordance of these mechanisms to idea of unity of social-environmental-economic sustainable development of the region.

Methodology of research. The following general and special methods were used in the research: generalization, analysis and synthesis for studying the history of the mechanism's concept using by economists; analysis, comparison, induction and deduction – in the review of mechanisms and organizational-economic mechanisms for its accordance to idea of unity of the triple conception of sustainable development; synthesis and abstraction – for forming own definition of organizational-economic mechanism of sustainable development of the region.

Findings. On the grounds of analysis of mechanisms formulated by different economists, main parts of mechanisms were defined: instruments of influence are set or system of methods, tools, instruments, etc.; object component presented by state or local authorities; subjective component presented by business and citizens; and the purpose of the mechanism is providing an integrated sustainable development.

It was found that some Ukrainian economists do not give enough attention to ensuring the unity of the triple conception of sustainable development, because of organizational-economic mechanisms defined by them includes only one or two components of social, environmental and economic development. This mistake is violating the conception of sustainable development.

It was also formed the own definition of organizational-economic mechanism of sustainable development of the region.

Originality. First proposed to scrutinize organizational-economic mechanism of sustainable development of the region from the standpoint of unity of integrated social, environmental and economic development and in unity of relationship between authorities, business and citizens under these three areas, in contradistinction to being, in some cases, understanding that the focus of mechanism of sustainable development or the region is directed only on environmental or environmental-economic development.

Practical value. The results of research can be used for improving the theoretical basics of existing mechanism of sustainable development in Ukraine, and for further developing of organizational-economic mechanism for sustainable development in the region, according to the conception of integrated sustainable development and current legislation.

Key words: mechanism, technology, integrated sustainable development, organizational-economic mechanism of sustainable development of the region.

Свистун К.О. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНА

Цель состоит в анализе организационно-экономических механизмов в определениях разных экономистов и в обзоре соответствия этих механизмов идее единства социо-эколого-экономического устойчивого развития, с последующим авторским определением организационно-экономического механизма устойчивого развития региона.

Методика дослідження. В дослідженні були використані наступні загальні та спеціальні методи: узагальнення, аналіз і синтез – при вивченні історії використання поняття механізму економістами; аналіз, порівняння, індукція і дедукція – при огляді механізмів і організаційно-економічних механізмів на їх відповідність ідеї єдності трьохкомпонентного стійкого розвитку; синтез і наукова абстракція – в формуванні власного визначення організаційно-економічного механізму стійкого розвитку регіону.

Результати. Внаслідок аналізу механізмів в їх визначенні різними економістами, виявлені основні інструменти їх впливу (содержательну частину механізму) – сукупність або система методів, інструментів, рычагів і решого, предметну складову – держава або органи місцевої влади, предметну складову, представлену бізнесом і громадянами, і цільове призначення механізму – забезпечення комплексного стійкого розвитку.

Виявлено, що деякі українські економісти не приділяють належної уваги забезпеченню єдності трьохкомпонентної концепції стійкого розвитку, оскільки організаційно-економічні механізми, ними визначені, включають в себе лише одну-дві складові з соціального, екологічного і економічного розвитку. Ця помилка порушує концепцію стійкого розвитку.

Сформульовано авторське визначення організаційно-економічного механізму стійкого розвитку регіону.

Наукова новизна. Вперше запропоновано розуміти організаційно-економічний механізм стійкого розвитку регіону з позицій єдності комплексного соціального, екологічного і економічного розвитку, і в єдності взаємозв'язків між владою, бізнесом і громадянами по цим трьом напрямкам, в відмінність від існуючого, в деяких випадках розуміння, що механізм стійкого розвитку регіону націлений тільки на екологічне або еколого-економічне розвиток.

Практична цінність. Отримані результати дослідження можуть бути використані для покращення теоретичної бази існуючого механізму стійкого розвитку в Україні, і для подальшої розробки організаційно-економічного механізму стійкого розвитку регіону, в відповідності з концепцією комплексного стійкого розвитку і діючим законодавством.

Ключові слова: механізм, технологія, комплексне стійке розвиток, організаційно-економічний механізм стійкого розвитку регіону.